

Gepensioneerde KLM-gezagvoerder Stroethoff

Garnalenkweek op Java ecologisch en economisch

OOTMARSUM - De 69-jarige Karel H. Stroethoff is gepensioniseerd gezagvoerder luchtvaart. Hij vloog 33 jaar bij de KLM en woont en werkt inmiddels al weer dertien jaar in Indonesië. De wereldvoedselproblematiek houdt hem zijn hele leven al bezig, zo zegt Stroethoff. Een idealist, realist, wereldverbeteraar of zakenman?

„Landbouwgrond wordt minder. Dat betekent dat de generaties na ons meer voedsel uit het water moeten halen. Dat kan alleen door kweek”, vertelt Stroethoff tijdens een bezoek aan Nederland dit najaar. Vier jaar terug startte hij een garnalenkweekproject op in Ujung Genteng, een gebied aan de zuidkust van Java rec-

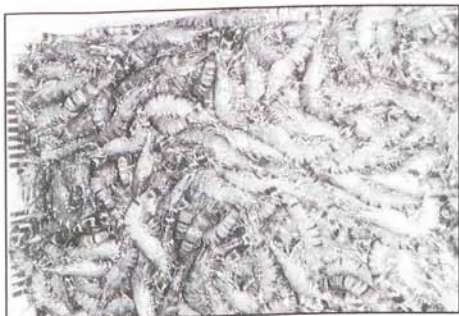

♦ Karel Stroethoff (r), samen met ingenieur Jan van der Hert.

ht onder Jakarta. Waar elders garnalenkweek-rijen zijn opgestart op vruchtbare gronden die door rooibouw langzaam maar zeker verzilten, zijn de kweekvijvers van PT Triasta Citarate gevestigd op braakliggende zandgronden.

Na een stage op de Filippijnen heeft Stroethoff samen met de Nederlandse ingenieur Jan van der Hert een procédé ontwikkeld om de vijvers zó te bouwen dat de grond niet wordt vervuild. De damwanden en de bodem van de vijvers worden namelijk met natuurlijke vezels gewapend cement gebouwd. Dit procédé heet biocrete. Het is een gesloten systeem dat geen water doorlaat. In Ujung Genteng bevinden zich veertig vijvers. De vijvers zijn goed voor een jaarproductie van ongeveer 130 ton zwarte tiggergarnalen. De aangekochte larven groeien in 110 dagen uit tot garnalen met een gemiddeld gewicht van 33 gram. „Er is geen voedsel dat sneller groeit”, aldus Stroethoff. De garnalen worden vooral naar Japan, China en Amerika geëxporteerd.

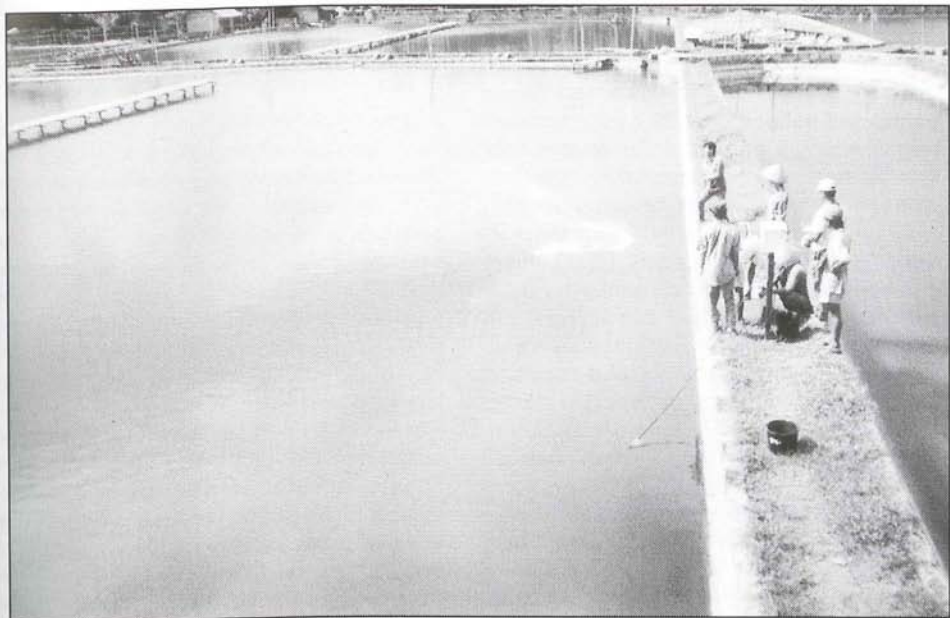
Triasta Citarate is inmiddels tot volwassenheid gegroeid. De Nederlander Ton Hovers (voorheen adviseur van palingkwekerijen in Indonesië) is als directeur aangetrokken en vijftienvijftig procent van de aandelen is geschonken aan de lokale landbouworganisatie. Deze actie le-

◆ *Zwarte tijgergarnalen, geen voedsel dat zo snel groeit.*

verde Stroethoff een presidentiële onderscheiding op die persoonlijk door Soeharto werd uitgereikt wegens 'zorg voor het volk'.

Stroethoff heeft zijn blik nu meer naar het oosten gericht voor een nieuw kweekproject op Java. Onder Yogyakarta is de branding dermate onstuimig dat men 130 kilometer moet omvaren om aan land te kunnen komen. Pal voor de kust liggen hier duizenden hectares grond onbenut op 's werelds dichtstbevolkte eiland. Op uitnodiging van de Indonesische overheid heeft Stroethoff hier onderzoek verricht naar de mogelijke aanleg van volksvijvers. Samen met Nederlandse studenten heeft Stroethoff een plan ontwikkeld om rubberen buizen door de branding heen aan te leggen, waardoor er voor de garnalenkweek zuiver oceaankwater kan worden gebruikt. Voor dit nieuwe project verwacht Stroethoff subsidie van de Europese Unie te krijgen. Zijn tijd in Nederland besteedt hij met het zoeken naar investeerders.

◆ *Voor de aanleg van de vijvers is een eigen procédé ontwikkeld: Biocrete bestaat uit met natuurlijke vezels versterkt cement.*